

ACC. N:R M. 12927:1-13. *lauth. f. 1897*

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Karl Nilsson, Kalvsvik*
 Härad: *Kinnared* Berättare: *A. J. Nilsson*, "
 Socken: *Kalvsvik* Berättarens yrke: *hem. ägare*
 Uppteckningsår: *1953* Född år *1852* i *Kalvsvik*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Allmogens sittmöbler. s. 1-12.
Längledning. s. 13.

Lu F 94.
" 91.

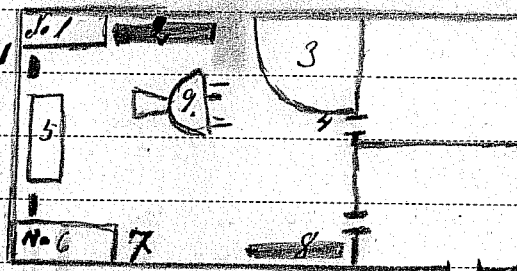
Luf 94

1

Luf. 94. Allmogens sittmöbler.
Det hus jag nu i kortket vill berätta var
en sparra stuga, Där min far var född
1852, Venna ombyggde han och en bröder
till honom rättare sagt tillbyggde och
på byggde,

Sparra stugan revs jäms med jäm-
askån, ombyggnaden skedde omkring
1882, han talade om huru dant det var
innan ombyggnaden skedde

På den norra långväggen
var en bäggfart sång No 1
där intill No 2 var bän-
kapallen en låda med
lock, mellan bänka

pallen och spisen var stämpbräns No 3.
spisen, vid No 4 var ropebräns, Vid gavel
fönstret ett slagbord No 5 och på var sin

sida om slagbordet kistor vid slagbordet
syde skräddaren kläder åt gårdens folk när
han kom till gården, När vår stalen var
inne hade den sin plats vid slagbordet
Vid södra väggen var även där en väggfäst
säng No 6. vid säng gaveln No 7 var ett större skåp
där in till ett blyinfattat fönster och No 8
hyvelbänkan När tillverkades vad gården
behövde i laggade träkärl och redskap
vagnshjul skätterstolar pallar allt i trä-
arbeten tillverkades i huset

Bordet No 9. eller som det allmänt kallades
mattavlan stod under måltiden framför
spisen och var så inrättad att den gick
att fälla upp och begagnas som stol
när den var uppslagen var tre ben under
och det fjärde tjänade ~~så~~ då som ryggstöd
när den slags ned var där fyra fötter under

ACC. N:R M. 12927:3.

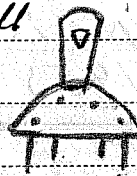
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3

bordet då tjänade ryggstödet som fot.
När måltiden var över flyttades den undan
något och var det så att spissning förekom
sattes spinrocken framför spisen och
smattan län fick tjänstgöra som stäl.
Jag minnes min far talade om att man
ej fick stänga en dörr med en smäll
(slä igen henne) för då skred torvtaket
likaså stiga på en trärkel utan den
skulle stigas över,
golvet som var i den gamla sparrastugan
var av klyvda taller detta golv har jag
tagit bort,
Hälpäbyggnaden 1882 lades ett nytt golv
av bräder över det gamla men 1930 var det
så ojämnt att det ersattes av ett nytt,
In del pallar voro av en avsågad trästock
med tre eller fyra ben, Sängpallarna

stodo vid de väggfästa sängarna, och tjänade
till att stiga på då man steg upp i sängens
likaså då man steg ned, vid somliga
sängar saknades pallen och då var en
tvårräa fästad så i sängen att det gick
att stiga på den i stället för pallen, säng-
pallarna varo av en klumpen stock med
fyra iborrade ben, Men även självruxna
pallar förekommo om man högg en
gran med grova grenar sågade man
av där det passade i pallens längd och
med fyra grenar denna klyndes sedan
mitt i tu och till högs och var så en själv-
ruxen pall, Slyrestalar funnas en och
annan dessa tillverkades i hemmet
De varo av en tjock halvmånförmig bok-
fjäl vari fyra ben varo itappade och
en bräda som och så var itappad i

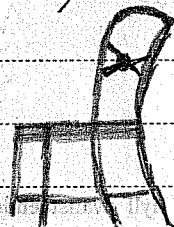
sittsen och ett hjärta i ryggstöd till
båda stolar i,

Om kvällarna setto männen på
pallar omkring spisen sysselsatta med
slöjd såsom tillverkning av skaffor
grytskedar spingning av stäcker för
lyse och att göra upp ild i kausta (kvarstar)
och varje hända,

Även lysekåringen hade sin plats i
rummet var en stäcka brän emellan
åt När den släcktes tändes en ny
i spisen.

omkring 1880 började man att tillverka
en stol med tapp^d ben och ryggstöd samt
sittsen av tunna bräder vilka varo fästade
i en ram och varo vid denna tid
allmänna på varje gård och hem
ett tiotal år därefter kommo

ACC. N:R M. 12927:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6

pin-stolarna "Pensastola" och de första
min far köpte var omkring 90 talet
de köptes på Sigfrids-mässan i Håxjö
och varo av svarvade pinnar och sju pin-
nar i ryggstådet sitren var av tjockt
virke,

De varo målade med mörk färg samt
förgylsning på ryggstöd och sits somliga
med mörk färg och vita ränder och slingor
Mjälkpallen hade sin plats i fåkuret den
var något lägre än de som förekommo
i rummet Den var tillverkad av en
planka med fyra fötter och ett hätt eller
urtag för handen till att bära den i,
Brudpallarna varo med mycket korta
ben och tillhörde förmögna bönder och
herrgårdsfolk de varo stoppade och klädda
med med rött tyg och svarvade fötter

Brudpall

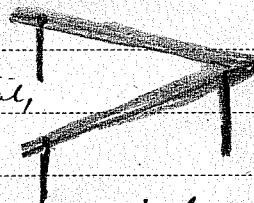
7

Nattstolen var den stol varender båtlan
eller i de bästa fall Nattpottan hade sin
plats den förekom ej i hem utan att
där fanns någon gammal eller sjuk
som ej kunde gå ut under bar himmel
kunde den sjuke gå ut i köket
hade den sin plats där i annatt
fall var den i rummet

Nattstol,

En sorts nattstol har jag sett tillverkad
av en självbuxen trädstam
med tre i borrarade fötter

Nattstol,

Brudstol vet jag ej om det fin-
nits någon, Här i Fläysa kallar vi den
stol i kyrkan den stol eller bänk vari
brudparet sätter sig för brudtalän
efter vigseln och den vilken stol den än

är om inte brudstol har kommit från det
att brudparet gav till kyrken och har nog kallats
brudstol, Leksam likstol även som
brudstol brudstolsavgift,

Gungstolarna komna ej i bruk på
landsbygden förän efter 1900 De var
målade med brun färg samtliga med
svart färg, gula slingor samt svarvade
pinnar till ben mitt i sitsen samt på
ryggstolens översta del var blommor
målade i de flesta fall rosor,

Gungstolar med spiralfjädrar har på
landsbygden varit fåtaliga endare
en som jag vet om, det var en som
flyttade från Häxjö till Kalpavik något
efter 1900 och hade då en gungstol och en
vagg som gingo på fjädrar, Vaggan vill
8, jag minnas att han tillverkat själv med

modell efter gungstolen,

På 1900 talet kommer flera ställetyper i
handel huvudsakligen pinsstolar en sorts
med fyrkantig, sits av flätad rotting
en annan med rund sits och med en
rund tunn träskiva med hål i infäld
i den runda träringen,

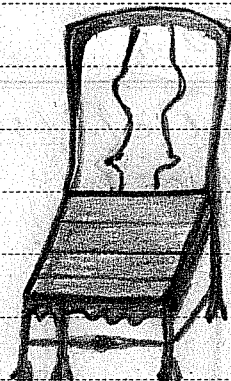
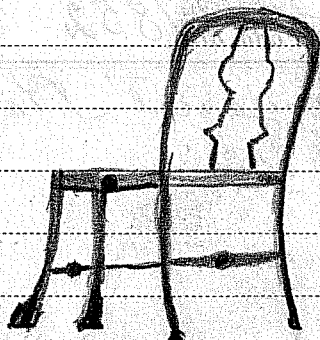
Dessa stolar voro polerade och tillverkade
av björk, Samt förekommo barnstolar
mindre men med någorlunda ^{samma} utseende
som de första pinsstolarna Målningen
var även densamma med undantag att
en blomma var målad i sitsen,

Det fanns på en och annan gård här och var
någon gammal klädd stol grovt tillverkad
och klädd med skin i sitsen, grovt till-
hugen men voro sällsynta i bondehemmen
Den liknade råkokä med svängda ben och

ACC. N:R M. 12927:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och björnpåttar

framfot

Dessa stolar funnos i bondhemmen
vid 1850-talet men endast sparsamt
förekommande. I mitt hem finnes en
sådan stol och härstammar säkerligen
från 1800-talets början kanske från
1700-talets slut. Jag har hört att när
turen var att husgörikor skulle hållas
i hemmet skulle prästen alltid
sitta på den stolen, de övriga sitta
på bräder lagda på pallar, eller i sängar
och på soffor. En annan gammal stol

10.

som förekom var en stol för barn en stång
var fästad i taket och den andra ändan i
golvet och gick att kringrida på denna
stång var en sits för barnet att sitta
på samt vid armarna en anordning
så att barnet ej kunde falla ur, Denna
anordning gick att öppna och stänga,
Den hade sin plats i stampervåren,
En stol eller pall som jag sett var tillver-
kad av en tjock bokbjäl med fyra fötter,
ryggstöd hade fördom varit men
numera borta endast hälen efter fyra
pinnar bitna därom i sitzen är
utgräpt en avlång fördjupning på
3 centimeter denna fördjupning
såges att man där för krassade sattet
innan det sattes fram på bordet
med en sten Saltstajnsån

11.

ACC. N:R M. 12927:12.

De nyare stälarna tillverkades vid fabriken
särskilt de svarvade stälarna och då börja-
de folk mera allmänt köpa sig ett halvt
dussin de varo mera lätt åtkomliga före
dem fick man begå sig med det man
själv kunde åstadkomma,

En gammal visa som får sjöngs om
kvällarna, jag kan ej mer än några ord
Här svarvar pinnar, det må du tro
på slöf fabriken i Wänersborg,

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

12.

Luf. 91.

Falklins arkivett

Besvarar härmed frågelista Luf. 94
allmogens rättmål

Luf. 82 har jag antagligen ej fått, Men jag
har till Nordiska Museet besvarat en fråge-
lista 155 värtföljden kanske det är samma lista?

Luf. 94 rängledning kan jag ej svara på
jag ^{har} nämligen ej ^{hört} något om den.

Luf. 95 Butiksandel kommer så fort
jag kan, liksom de två andra
Hälsningar Paul Nilsson